

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2012. gada 27. martā*

EKL 82. pants — Dominējošā stāvoklī esošs pasta uzņēmums, kuram ir pienākums sniegt universālo pakalpojumu, piegādājot konkrētus adresētos pasta sūtījumus — Zemas cenas piemērošana konkrētiem konkurenta bijušajiem klientiem — Pierādījumu neesamība attiecībā uz nodomu — Cenu diskriminācija — Zemas un selektīvas cenas — Konkurenta faktiskā vai iespējama izstumšana — Ietekme uz konkurenci un līdz ar to — uz patērētājiem — Objektīvs pamatojums

Lieta C-209/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Højesteret* (Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 27. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 3. maijā, tiesvedībā

Post Danmark A/S

pret

Konkurrencerådet,

piedaloties

Forbruger-Kontakt a-s.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Tizzano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] (referents), L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 1. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Post Danmark A/S* vārdā – S. Zinck, advokat, T. Lübbig, Rechtsanwalt, un N. Westergaard, advokat,

— *Forbruger-Kontakt a-s* vārdā – P. Stig Jakobsen, advokat,

* Tiesvedības valoda – dāņu.

- Dānijas valdības vārdā – *C. Vang*, pārstāvis, kam palīdz *O. Koktvedgaard*, advokats,
 - Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *T. Müller* un *V. Štencel*, pārstāvji,
 - Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Arena*, *avvocato dello Stato*,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *B. Gencarelli* un *U. Nielsen*, kā arī *K. Mojzesowicz*, pārstāvji,
 - EBTA Uzraudzības iestādes vārdā – *X. Lewis* un *M. Schneider*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2011. gada 24. maija tiesas sēdē, pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 82. pantu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Post Danmark A/S* (turpmāk tekstā – “*Post Danmark*”) un *Konkurrencerådet* (Konkurences padome) jautājumā par *Post Danmark* cenu piedāvājumu tās konkurenta *Forbruger-Kontakt a-s* (turpmāk tekstā – “*Forbruger-Kontakt*”) trim bijušajiem klientiem.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 3 *Post Danmark* un *Forbruger-Kontakt* ir divi vadošie uzņēmumi Dānijas bezadresāta pasta sūtījumu (prospekti, tālrunu katalogi, ceļveži, vietējie un reģionālie laikraksti u.c.) piegādes nozarē. No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka šī nozare ir pilnībā liberalizēta un ka uz to neattiecas nekādi Dānijas pasta nozares tiesību akti. Pamatlietā nav strīda par to, ka atbilstošo tirgu var raksturot kā bezadresāta pasta sūtījumu piegādes tirgu Dānijā.
- 4 Laikā, kad norisinājās pamatlietas faktiskie apstākļi, *Post Danmark* bija monopola stāvoklī attiecībā uz adresēto pasta sūtījumu un saiņu piegādi konkrētās svara robežās, kas ir saistīts ar adresēto sūtījumu, kuru svars ir zemāks nekā noteiktais svars, piegādes universālā pakalpojuma pienākumu, jo tam bija ekskluzīvas piegādes tiesības. Tādējādi šim uzņēmumam piederēja piegādes tīkls, kurš ietvēra visu valsts teritoriju un kurš tika izmantots arī bezadresāta pasta sūtījumu piegādei.
- 5 *Forbruger-Kontakt*, preses grupas *Søndagsavisen a-s* vienības, pamatdarbība ir bezadresāta pasta sūtījumu piegāde. Pamatlietas faktisko apstākļu laikā tā, it īpaši, nopērkot mazākus piegādes uzņēmumus, bija izveidojusi piegādes tīklu, kas aptvēra gandrīz visu valsts teritoriju.
- 6 Līdz 2004. gadam grupas *SuperBest*, *Spar* un *Coop* – lielveikalu tīkla uzņēmumi – bija lielākie *Forbruger-Kontakt* klienti. Apmēram 2003. gada beigās *Post Danmark* noslēdza līgumus ar šīm trim grupām, uzņemoties to bezadresāta pasta sūtījumu piegādi, sākot no 2004. gada 1. janvāra.
- 7 Pirms līguma noslēgšanas ar *Post Danmark* grupa *Coop* bija uzsākusi pārrunas gan ar šo uzņēmumu, gan ar *Forbruger-Kontakt*. Šo divu uzņēmumu izstrādātie piedāvājumi bija līdzīgi cenu ziņā, tikai *Post Danmark* piedāvāja nedaudz zemākas cenas.
- 8 Pēc *Forbruger-Kontakt* iesniegtās sūdzības *Konkurrencerådet* 2004. gada 29. septembra lēmumā konstatēja, ka *Post Danmark* ir ļaunprātīgi izmantojis savu dominējošo stāvokli Dānijas bezadresāta pasta sūtījumu tirgū, praktizējot atlaižu mērķpolitiku klientu uzticības iegūšanai, pirmkārt, neizturoties vienlīdzīgi pret saviem klientiem tarifu un atlaižu ziņā (ko *Konkurrencerådet* kvalificēja kā “sekundāro

cenu diskrimināciju”) un, otrkārt, attiecībā uz bijušajiem *Forbruger-Kontakt* klientiem piemērojot atšķirīgu cenu noteikšanas veidu salīdzinājumā ar esošajiem klientiem piemērojamo, nespējot pamatot šīs būtiskās atšķirības tā tarifu nosacījumos un attiecīgajās atlaidēs saistībā ar šīm izmaksām (darbības, kuras *Konkurrenserådet* kvalificēja kā “primāro cenu diskrimināciju”).

- 9 Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan *Coop* grupai piedāvātās cenas neļāva *Post Danmark* segt “kopējās vidējās izmaksas”, tās ļāva nosegt “vidējās papildu izmaksas”.
- 10 *Post Danmark* uzskata, ka ar šo grupu noslēgtais līgums ļāva būtiski ietaupīt izmaksas par piegādi, it īpaši tādēļ, ka šis līgums attiecās uz šīs grupas pieciem reklāmas bukletiem, proti, līdz pat pieciem sūtījumiem katrai mājsaimniecībai. Šajā ziņā lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu ir norādīts, ka *Post Danmark* bezadresāta pasta sūtījumu piegādes izmaksas par vienu sūtījumu laikā no 2003. līdz 2004. gadam samazinājās par DKK 0,13.
- 11 Tomēr *Konkurrenserådet* uzskatīja, ka izmaksu analizē šis apstāklis neietekmē kopējās cenu politikas, ko *Post Danmark* piemēro attiecībā uz *Coop*, vērtējumu. Pirmkārt, kritērijs, kas balstījās uz ietaupījumiem par piegādi, neesot bijis ietverts *Post Danmark* vispārīgajā cenu noteikšanas un dažādu atlaižu politikā, un, otrkārt, nebūtiska izmaksu samazināšanās par vairāk nekā viena sūtījuma piegādi vienai un tai pašai mājsaimniecībai neesot bijusi atkarīga no apstākļa, ka sūtījumus nosūtījis viens un tas pats sūtītājs.
- 12 Ar 2005. gada 1. jūlija nolēmumu *Konkurrenceankenævnet* (Konkurences apelācijas tiesa) apstiprināja *Konkurrenserådet* 2004. gada 29. septembra lēmumu.
- 13 Turklāt *Konkurrenceankenævnet* apstiprināja arī *Konkurrenserådet* 2004. gada 24. novembra lēmumu, ar kuru tika konstatēts, ka nevar tikt pierādīts nekāds *Post Danmark* nodoms likvidēt konkurenci un ka līdz ar to šis uzņēmums, piemērojot plēsonīgās cenas, nav ļaunprātīgi izmantojis savu dominējošo stāvokli bezadresāta pasta sūtījumu tirgū.
- 14 Šie *Konkurrenserådet* un *Konkurrenceankenævnet* lēmumi kļuva galīgi tiktāl, ciktāl tajos bija konstatēts, pirmkārt, ka nepastāv dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kas izrietētu no plēsonīgām cenām, un, otrkārt, ka šāda ļaunprātīga izmantošana pastāv “sekundārās cenu diskriminācijas” politikas dēļ attiecībā uz citiem *Post Danmark* klientiem, nevis *SuperBest*, *Spar* un *Coop* grupām.
- 15 Tiktāl, ciktāl šie lēmumi attiecās uz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu zemo un selektīvo cenu dēļ, kuras tika piemērotas šīm pēdējām grupām, *Post Danmark* šos lēmumus pārsūdzēja *Østre Landsret* (Austrumu apgabaltiesa).
- 16 Ar 2007. gada 21. decembra nolēmumu šī pēdējā tiesa apstiprināja šos pašus *Konkurrenserådet* un *Konkurrenceankenævnet* lēmumus tiktāl, ciktāl tajos bija konstatēts, ka *Post Danmark*, 2003. un 2004. gadā piemērojot atšķirīgu cenu politiku attiecībā uz *Forbruger-Kontakt* bijušajiem klientiem un saviem esošajiem klientiem un nesniedzot nekādu ar izmaksu apsvērumiem saistītu šādas atšķirīgas attieksmes pamatojumu, ir ļaunprātīgi izmantojis dominējošo stāvokli Dānijas bezadresāta sūtījumu piegādes tirgū.
- 17 *Post Danmark* par šo *Østre Landsret* spriedumu iesniedza iesniedzējtiesā apelācijas sūdzību. Tas it īpaši norādīja, ka atbilstoši kritērijiem, kas izriet no Tiesas 1991. gada 3. jūlija sprieduma lietā C-62/86 *AKZO/Komisija (Recueil, I-3359. lpp.)* un kuri esot “grozīti” ar Komisijas 2001. gada 20. marta Lēmumu 2001/354/EK par EK līguma 82. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/35.141 - *Deutsche Post AG*) (OV L 125, 27. lpp.), grupai *Coop* noteiktās cenas var tikt uzskatītas par ļaunprātīgām tikai tad, ja var tikt konstatēts nodoms izstumt konkurentu [no tirgus]. Savukārt *Konkurrenserådet* apgalvoja, ka nodoms izstumt konkurentu [no tirgus] ne vienmēr tiek pieprasīts, lai selektīvo cenu – kas ir zemākas par kopējām vidējām izmaksām, bet lielākas par vidējām papildu izmaksām – prakse būtu dominējošās situācijas ļaunprātīga izmantošana.

18 Šādos apstākļos *Højesteret* nolēma apturēt tiesvedību lietā un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai EKL 82. pants ir interpretējams tādējādi, ka selektīva cenu samazināšana, ko veic dominējošā stāvoklī esošs pasta uzņēmums, kuram ir universālā pakalpojuma pienākums, tādā mērā, ka tās ir zemākas nekā pasta uzņēmuma vidējās kopējās izmaksas, bet augstākas nekā izplatītāja vidējās papildu izmaksas par vienu preces vienību, var veidot no konkurences izslēdzošu ļaunprātīgu rīcību, ja ir pierādīts, ka cenas šādā apmērā nav noteiktas, lai likvidētu konkurentu?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir tāda, ka selektīva cenu samazināšana pirmajā jautājumā minētajos apstākļos atsevišķos gadījumos var veidot no konkurences izslēdzošu ļaunprātīgu rīcību, kādi apstākļi valsts tiesai būtu jāņem vērā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 19 Ar saviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, kādi ir apstākļi, kuros zemo cenu politika, ko dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums piemēro atsevišķiem konkurenta bijušajiem klientiem, ir jāizskata par ļaunprātīgu izstumšanu no tirgus, kas ir pretēja EKL 82. pantam, un it īpaši, vai šādu darbību veikšanas konstatējums var balstīties tikai uz apstākli, ka dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma piemērotā cena vienam klientam ir zemāka par šai darbībai raksturīgajām vidējām kopējām izmaksām, bet lielāka par tās vidējām papildu izmaksām.
- 20 No judikatūras izriet, ka EKL 82. pants attiecas ne tikai uz tādu rīcību, kura patērētājiem var nodarīt tūlītēju kaitējumu, bet arī uz tādu, kura tiem rada kaitējumu tādējādi, ka tiek apdraudēta konkurence (2011. gada 17. februāra spriedums lietā *C-52/09 TeliaSonera Sverige*, Krājums, I-527. lpp., 24. punkts un tajā minētā judikatūra). Tieši šajā pēdējā nozīmē ir jāsaprot prejudiciālajos jautājumos minētais jēdziens “ļaunprātīgas izstumšanas prakse”.
- 21 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konstatējums par dominējošu stāvokli tirgū neietver nekādu attiecīgā uzņēmuma kritiku (skat. 1983. gada 9. novembra spriedumu lietā *322/81 Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija*, *Recueil*, 3461. lpp., 57. punkts, kā arī 2000. gada 16. marta spriedumu apvienotajās lietās *C-395/96 P* un *C-396/96 P Compagnie maritime belge transports u.c./Komisija*, *Recueil*, I-1365. lpp., 37. punkts). EKL 82. panta mērķis nav aizliegt uzņēmumam ar savu sniegumu iegūt dominējošu stāvokli tirgū (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *TeliaSonera Sverige*, 24. punkts). Šī noteikuma mērķis nav nodrošināt, lai mazāk efektīvi konkurenti nekā dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums paliktu tirgū.
- 22 Tādējādi izstumšanas no tirgus iedarbība ne vienmēr ir konkurenci ierobežojoša (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *TeliaSonera Sverige*, 43. punkts). Jau pēc savas definīcijas uz sniegumu balstīta konkurence var izraisīt mazāk efektīvu un līdz ar to patērētājiem mazāk interesantu – it īpaši no cenu, izvēles, kvalitātes vai jauninājumu viedokļa – konkurentu izzušanu no tirgus vai to izstumšanu.
- 23 Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam ir īpaša atbildība ar savu rīcību neapdraudēt efektīvu un neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū (skat. 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā *C-202/07 P France Télécom/Komisija*, Krājums, I-2369. lpp., 105. punkts un tajā minētā judikatūra). Ja dominējošais stāvoklis ir izveidojies no agrāka likumīga monopola, šis apstāklis ir jāņem vērā.
- 24 Šajā sakarā ir arī jāatgādina, ka EKL 82. pants it īpaši attiecas uz tāda dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, kurš, kaitējot patērētājiem, ar citiem līdzekļiem, nevis tiem, kas reglamentē normālu konkurenci, pamatojoties uz uzņēmēju pakalpojumiem, rada šķēršļus esošā konkurences līmeņa saglabāšanai tirgū vai šīs konkurences attīstībai (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā

AKZO/Komisija, 69. punkts, un lietā *France Télécom*/Komisija, 104. un 105. punkts, kā arī 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-280/08 P *Deutsche Telekom*/Komisija, Krājums, I-9555. lpp., 174., 176. un 180. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 25 Tādējādi ar EKL 82. pantu it īpaši ir aizliegts, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums realizē praksi, kurai ir izslēdzīga iedarbība attiecībā pret tikpat efektīviem konkurentiem, tādējādi nostiprinot dominējošo stāvokli ar līdzekļiem, kas nav atbilstoši uz sniegumu balstītai konkurencei. Tādēļ no šī skatpunkta ne katra cenu konkurence var tikt uzskatīta par leģitīmu (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā AKZO/Komisija, 70. un 72. punkts; lietā *France Télécom*/Komisija, 106. punkts, kā arī lietā *Deutsche Telekom*/Komisija, 177. punkts).
- 26 Lai noteiktu, vai dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, piemērojot cenu noteikšanas sistēmu, ir ļaunprātīgi izmantojis šo stāvokli, ir jāizvērtē visi apstākļi kopumā un jāpārbauda, vai ar šo rīcību netiek atņemta vai ierobežota pircēja izvēles iespēja attiecībā uz tā iepirkumu avotiem, konkurentiem netiek liegta pieeja tirgum, tirdzniecības partneriem netiek piemēroti atšķirīgi nosacījumi līdzvērtīgos darījumos, tādējādi radot tiem nelabvēlīgus konkurētspējas apstākļus, un vai netiek pastiprināts dominējošais stāvoklis, traucējot konkurenci (iepriekš minētais spriedums lietā *Deutsche Telekom*/Komisija, 175. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Iepriekš minētajā spriedumā lietā AKZO/Komisija, kurā bija jānoskaidro, vai uzņēmums ir noteicis plēsonīgas cenas, Tiesa vispirms šī sprieduma 71. punktā nosprieda, ka cenas, kas ir zemākas par vidējām “mainīgajām” izmaksām (proti, tās, kuras mainās atkarībā no saražotā apjoma), principā ir jāuzskata par ļaunprātīgām, jo, piemērojot šādas cenas, tiek prezumēts, ka dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam ir viens vienīgs nolūks – izstumt no tirgus konkurentus. Otrkārt, tā šī paša sprieduma 72. punktā nosprieda, ka cenas, kas ir zemākas par vidējām kopējām izmaksām, bet augstākas par vidējām mainīgajām izmaksām, tiek uzskatītas par ļaunprātīgām tad, kad to pamatā ir nolūks izstumt no tirgus konkurentu.
- 28 Tādējādi, lai izvērtētu kāda dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma piemērotās zemo cenu politikas tiesiskumu, Tiesa ir atsaukusies uz kritērijiem, kuru pamatā ir attiecīgo cenu un konkrēto izmaksu, kuras radušās dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam, salīdzināšana, kā arī tā stratēģija (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā AKZO/Komisija, 74. punkts, un lietā *France Télécom*/Komisija, 108. punkts).
- 29 Attiecībā uz iespējamās pret konkurenci vērstās *Post Danmark* stratēģijas esamību no lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā esošā sūdzība bija balstīta uz iespējamību, ka, izmantojot zemo cenu politiku attiecībā uz konkrētiem konkurenta lielākajiem klientiem, *Post Danmark* varēja to izstumt no attiecīgā tirgus. Tomēr no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka nav bijis iespējams pierādīt, ka *Post Danmark* būtu apzināti centies izstumt [no tirgus] šo konkurentu.
- 30 Turklāt pretēji Dānijas valdības argumentācijai, kura šajā tiesvedībā ir iesniegusi apsvērumus *Konkurrencerådet* pamatlietā norādīto apsvērumu atbalstam, apstākļi, ka dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma prakse, tāpat kā cenu politika pamatlietā, proti, dažādu cenu piemērošana dažādiem klientiem vai dažādām klientu kategorijām par tādām precēm vai pakalpojumiem, kuru izmaksas ir vienādas, vai, gluži pretēji, vienotu cenu piemērošana klientiem, kuriem piedāvājuma izmaksas atšķiras, var tikt atzīta par “cenu diskrimināciju”, pats par sevi vien nenozīmē, ka pastāv ļaunprātīga izstumšanas prakse.
- 31 Šajā lietā no lietas materiāliem izriet, ka, lai varētu salīdzināt cenas/izmaksas, Dānijas konkurences iestādes ir izmantojušas nevis “mainīgo izmaksu” jēdzienu, kas ir minēts iepriekš minētā sprieduma lietā AKZO/Komisija judikatūrā, bet citu jēdzienu, proti, to, kuru šīs iestādes ir nodēvējušas par “papildu izmaksām”. Šajā ziņā it īpaši no Dānijas valdības rakstveida apsvērumiem, kā arī no rakstiskajām atbildēm uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem izriet, ka šīs iestādes “papildu izmaksas” ir definējušas kā “izmaksas, kuras īsā vai vidējā termiņā (trīs līdz piecu gadu laikā) izzustu, ja *Post*

Danmark izbeigtu bezadresāta pasta sūtījumu piegādes darbību”. Turklāt šī valdība ir norādījusi, ka “kopējās vidējās izmaksas” savukārt tikušas definētas kā “papildu vidējās izmaksas, kurām ir pieskaitīta daļa no novērtēšanas rezultātā noteiktām kopējām *Post Danmark* izmaksām saistībā ar darbībām, kas nav saistītas ar pienākumu sniegt universālo pakalpojumu”.

- 32 Tomēr, kā norādījusi šī valdība arī savās rakstveida atbildēs uz šiem jautājumiem, pamatlietai ir raksturīgas būtiskas izmaksas, kuras vienlaikus ir raksturīgas kā darbībai saistībā ar *Post Danmark* pienākumu sniegt universālo pakalpojumu, tā bezadresāta pasta sūtījumu piegādes darbībai. Šīs “kopējās” izmaksas ir radušās it īpaši tādēļ, ka faktu pamatlietā rašanās laikā *Post Danmark* izmantoja galvenokārt vienu un to pašu infrastruktūru un personālu kā bezadresāta pasta sūtījumu piegādei, tā arī tai uzticētajai darbībai saistībā ar tās pienākumu sniegt universālo pakalpojumu attiecībā uz konkrētiem adresētiem sūtījumiem. Šī pati valdība norāda, ka *Konkurrencerådet* uzskata, ka, tā kā *Post Danmark* bezadresāta pasta sūtījumu piegādes darbībai tiek izmantoti tās “piegādes ķēdes kopīgie resursi”, pienākuma sniegt universālo pakalpojumu darbībai raksturīgās izmaksas varētu tikt samazinātas trīs līdz piecu gadu laika posmā, ja *Post Danmark* izbeigtu bezadresāta pasta sūtījumu piegādi.
- 33 Šādos apstākļos no lietas materiāliem, it īpaši no šī sprieduma 13. punktā minētā *Konkurrencerådet* 2004. gada 24. novembra lēmuma 148.-151. un 200. punkta izriet, ka, lai novērtētu par “vidējām papildu izmaksām” kvalificētās izmaksas, *Konkurrencerådet* it īpaši ir ņēmusi vērā ne tikai fiksētās un mainīgās izmaksas, kuras ir raksturīgas tikai bezadresāta pasta sūtījumu piegādei, bet arī elementus, kas ir kvalificēti kā “kopējās mainīgās izmaksas”, “75 % no kopējām loģistikas kapacitātei raksturīgajām izmaksām”, kā arī “25 % no neraksturīgajām izmaksām”.
- 34 Jānorāda, ka šajos īpašajos pamatlīetas apstākļos ar šādu nošķiršanas metodi, šķiet, ir bijusi vēlme identificēt bezadresāta pasta sūtījumu piegādei raksturīgās būtiskās izmaksas.
- 35 Šajā novērtējumā cita starpā tika konstatēts, ka grupai *Coop* piedāvātās cenas neļāva *Post Danmark* segt bezadresāta pasta sūtījumu vispārējai piegādes darbībai raksturīgās kopējās vidējās izmaksas, bet tās ļāva segt šai darbībai raksturīgās vidējās papildu izmaksas atbilstoši Dānijas konkurences iestāžu vērtējumam.
- 36 Turklāt nav strīda par to, ka šajā gadījumā grupām *Spar* un *SuperBest* piedāvātās cenas tika novērtētas augstāk par minētajām kopējām vidējām izmaksām, kā tās bija novērtējušas šīs iestādes. Šādos apstākļos nevar secināt, ka šādām cenām ir pret konkurenci vērsta iedarbība.
- 37 Runājot par cenām, kas tika piemērotas grupai *Coop*, tādu cenu politiku, kāda tiek aplūkota pamatlietā, praksē nevar atzīt par ļaunprātīgu izstumšanu no tirgus tikai tādēļ, ka cenas, ko dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums piemērojis vienam klientam, ir zemākas nekā konkrētajai darbībai raksturīgās kopējās vidējās izmaksas, bet augstākas par tās vidējām papildu izmaksām, kā tās tikušas attiecīgi izvērtētas pamatlietā.
- 38 Tiktāl, ciktāl dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums nosaka savas cenas tādā līmenī, ar kuru tiek segtas preces laišanai apgrozībā raksturīgās izmaksas vai konkrētai pakalpojumu sniegšanai raksturīgās izmaksas, tikpat efektīvam konkurentam kā šis uzņēmums principā ir iespēja konkurēt ar tā cenām, neciešot nepanesamus zaudējumus ilgtermiņā.
- 39 Iesniedzējtiesai atbilstošie pamatlīetas apstākļi ir jāizvērtē, ņemot vērā šī sprieduma iepriekšējā punktā izdarīto konstatējumu. Katrā ziņā jānorāda, ka Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos it īpaši parādās, ka *Forbruger-Kontakt* varēja uzturēt savu piegādes tīklu, neraugoties uz trīs attiecīgo klientu pasta sūtījumu piegādes apjoma zaudēšanu, un ka 2007. gadā tā varēja pārņemt grupu *Coop* un *Spar* sūtījumus.

- 40 Gadījumā, ja tomēr iesniedzējtiesa šīs izvērtēšanas rezultātā konstatētu, ka pastāv *Post Danmark* darbības rezultātā radusies pret konkurenci vērsta iedarbība, ir jāatgādina, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums var attaisnot rīcību, uz kuru attiecas EKL 82. pantā noteiktais aizliegums (šajā ziņā it īpaši skat. 1978. gada 14. februāra spriedumu lietā 27/76 *United Brands* un *United Brands Continentaal*/Komisija, *Recueil*, 207. lpp., 184. punkts; 1995. gada 6. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-241/91 P un C-242/91 P *RTE* un *ITP*/Komisija, *Recueil*, I-743. lpp., 54. un 55. punkts; kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *TeliaSonera Sverige*, 31. un 75. punkts).
- 41 It īpaši šāds uzņēmums šajā sakarā var pierādīt vai nu to, ka tā rīcība ir objektīvi nepieciešama (šajā ziņā skat. 1985. gada 3. oktobra spriedumu lietā 311/84 *CBEM*, *Recueil*, 3261. lpp., 27. punkts), vai ka šīs rīcības izstumjošā iedarbība var tikt līdzsvarota, pat pārspēta ar priekšrocībām efektivitātes ziņā, kādas ir arī patērētājam (2007. gada 15. marta spriedums lietā C-95/04 P, *British Airways*/Komisija, Krājums, I-2331. lpp., 86. punkts; un iepriekš minētais spriedums lietā *TeliaSonera Sverige*, 76. punkts).
- 42 Šajā pēdējā sakarā dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam ir jāpierāda, ka efektivitātes ieguvumi, kas var izrietēt no aplūkojamās rīcības, neitralizē iespējamo kaitīgo iedarbību uz konkurenci un patērētāju interesēm skartajā tirgū, ka šos efektivitātes ieguvumus ir bijis vai ir iespējams sasniegt, pateicoties minētajai rīcībai, ka šī rīcība ir nepieciešama, lai šos ieguvumus sasniegtu, un ka ar to netiek izbeigta efektīva konkurence, iznīcinot visus pastāvošos pašreizējās vai iespējamās konkurences avotus vai to lielāko daļu.
- 43 Šajā gadījumā attiecībā uz šī sprieduma 11. punktā pārņemtajiem apsvērumiem pietiek norādīt, ka tikai apstākļi, ka ar efektivitātes ieguvumiem skaidri pamatotais kritērijs nav ietverts starp tiem elementiem, kas izriet no *Post Danmark* piemērotajiem cenu sliekšņiem, nevar tikt attaisnota šo efektivitātes ieguvumu neņemšana vērā šajā gadījumā, ar nosacījumu, ka to esamība un apjoms būtu konstatēti saskaņā ar šī sprieduma 42. punktā noteiktajām prasībām.
- 44 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka EKL 82. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka zemo cenu politika, ko dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums piemēro konkrētiem bijušajiem konkurenta lielākajiem klientiem, nevar tikt uzskatīta par ļaunprātīgu no tirgus izstumšanas praksi tikai tādēļ vien, ka cena, ko šis uzņēmums ir piemērojis vienam no šiem klientiem, ir zemāka par šai darbībai raksturīgajām kopējām vidējām izmaksām, bet lielāka par šai darbībai raksturīgajām vidējām papildu izmaksām, kas tikušas novērtētas procedūrā, uz kuru ir balstīta pamatlīta. Lai novērtētu, vai tādos apstākļos, kādi ir minētajā lietā, pastāv pret konkurenci vērsta iedarbība, ir jāpārbauda, vai šīs cenu politikas rezultātā, kaitējot konkurencei un līdz ar to arī patērētāju interesēm, bez objektīva pamatojuma faktiski vai eventuāli šis konkurents netiek izstumts no tirgus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 45 Attiecībā uz pamatlītas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

EKL 82. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka zemo cenu politika, ko dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums piemēro konkrētiem bijušajiem konkurenta lielākajiem klientiem, nevar tikt uzskatīta par ļaunprātīgu no tirgus izstumšanas praksi tikai tādēļ vien, ka cena, ko šis uzņēmums ir piemērojis vienam no šiem klientiem, ir zemāka par šai darbībai raksturīgajām kopējām vidējām izmaksām, bet lielāka par šai darbībai raksturīgajām vidējām papildu izmaksām, kas tikušas novērtētas procedūrā, uz kuru ir balstīta pamatlīta. Lai novērtētu, vai tādos apstākļos, kādi ir minētajā lietā, pastāv pret konkurenci vērsta iedarbība, ir jāpārbauda, vai šīs cenu politikas rezultātā, kaitējot konkurencei un līdz ar to arī patērētāju interesēm, bez objektīva pamatojuma faktiski vai eventuāli šis konkurents netiek izstumts no tirgus.

[Paraksti]